

Spis treści

Przedmowa	7
Wstęp	9

Rozdział pierwszy

Powstawanie światopoglądu osobistego

Idea zdobywania spójnej wiedzy	23
Pojęcia: „wiedza”, „poznanie”, „wiedza obiektywna”, „wiedza osobista”, i rodzaje wiedzy	24
Składniki wiedzy osobistej	27
Formy i uzależnienia spójności wiedzy osobistej	28
Walka o byt i zabawy jako czynniki integracji wiedzy osobistej	32
Integracyjna rola nauczania szkolnego	33
Kształcenie ideologiczne jako czynnik integracji wiedzy osobistej	35
Granice integracji wiedzy osobistej	36
Spoista wiedza a osobisty pogląd na świat	37
Rola światopoglądu w życiu i w dalszym rozwoju wiedzy osobistej	41

Rozdział drugi

Nauka i wiedza

Światopogląd osobisty a nauka i nauczanie	47
Cele poznania naukowego	48
Ideały nauki nowożytnej	49
Fizyczny wzorzec nauki	50
Ideał matematyzacji poznania naukowego	53
Tendencje rozwojowe nauki nowożytnej	60

Proces emancypacji nauki	61
Proces stabilizacji i organizacji nauki	63
Proces specjalizacji nauk	64
Proces integracji nauki	66
„Industrializacja” nowoczesnej nauki	67
Sprawa dominacji i supremacji nauki	69
Planowanie w nauce	70
Postęp naukowy	71
Uzależnienia postępu naukowego	73
Metody oceny postępu naukowego	76
Problem ilościowej oceny postępu naukowego	78
Logiczne podstawy oceny postępu naukowego	80
Postęp wiedzy naukowej	83
Obiektywny a osobisty charakter wiedzy naukowej	85
Pochodzenie wiedzy naukowej	88

Rozdział trzeci
Nauka a filozofia

Sens przeciwstawienia	93
Dwie drogi do uprawiania filozofii	96
„Dziwność istnienia” – wspólna rama zagadnień filozoficznych	99
Dwa sposoby zajmowania się zagadnieniami filozoficznymi	100
Na czym polega historia filozofii?	103
Socjologiczne podejście do filozofii	108
Psychologia filozofowania	114
Problematyka psychologii filozofowania	118
„Mechanizm” myślenia filozoficznego	120
Przekonania filozoficzne	128

Rozdział czwarty
Psychologia a filozofia człowieka

Co to jest filozofia człowieka?	135
Zagadnienia filozofii człowieka	138
Istotne różnice między psychiką ludzi a zwierząt	142
Dziedziczność a środowisko	147
Motory aktywności ludzkiej	151
„Mechanizm” pychy i ambicji	159
Spór o rolę przyjemności i rozkoszy	165
Spór o naturę egoizmu i jego rolę w życiu ludzi	174

Spór o ideowe motywy postępowania	179
Spór o naturę agresywności i okrucieństwa	182

Rozdział piąty

Socjologia a filozofia społeczna

Socjologia i nauki społeczne	193
Czynniki przeobrażeń społecznych	196
Walka o władzę i władanie	203
Selekcje społeczne	209
Sprawiedliwość i praworządność	213
Równość i wolność demokracji	217
„Państwo idealne”	221

Rozdział szósty

Historia a filozofia dziejów

Historia i nauki historyczne	229
Praktyczne znaczenie historii	234
Obiektywność badań i wiedzy historycznej	236
Przegląd warunków wydarzeń historycznych	243
Ludzie jako sprawcy wydarzeń dziejowych	245
Przeszłość i współczesność a nowe wydarzenia historyczne	250
Środowiskowe uzależnienia wydarzeń dziejowych	253
Historyczna rola tzw. wielkich ludzi	258
Sprawa tzw. przypadków historycznych	262
Podstawowe „mechanizmy” historii	265

Rozdział siódmy

Twórczość a filozofia kultury

Naukowe poznawanie twórczości	275
Działalność twórcza	280
Uzależnienia twórczości	285
Genialność i oryginalność	291
Recepcja kultury	305
Wpływy kulturowe a twórczość samorodna	313
Oceny dzieł twórczych	315

Rozdział ósmy

Nauki przyrodnicze a filozofia natury

[Brak zawartości – rękopis zaginął]	319
---	-----

Rozdział dziewiąty

Nauki praktyczne a filozofia cywilizacji

Nauki praktyczne	323
Potrzeby społeczne jako źródło nauk praktycznych	328
Cywilizacja jako system spełniania potrzeb społecznych	331
Zagadnienia filozofii techniki	334
Nauki pedagogiczne a filozofia wychowania	348
Nauki prawne a filozofia winy i kary	363
Nauki medyczne a filozofia zdrowia i choroby	376

Rozdział dziesiąty

Powstawanie zagadnień ogólnej filozofii bytu

Zagadnienia ontologiczne	387
Rozwój poznawania przestrzeni	388
Droga do nadmiaru poznawania przestrzeni	389
Zagadnienie ostatecznych granic przestrzeni	391
Zagadnienie skończoności, względnie nieskończoności czasu	393
Zagadnienia wyłaniające się z poznawania przemian	398
Powstawanie filozoficznego sporu: materializm – idealizm	400
Powstawanie filozoficznego zagadnienia przyczynowości	403
Droga do filozoficznego zagadnienia celowości	407
Filozoficzne zagadnienia jedności i całości bytu	411
Zagadnienia ontologiczne z nadmiaru samowiedzy	414

Rozdział jedenasty

Ogólna filozofia poznania – epistemologia

Problemy teorii poznania	421
Pojęcia podstawowe epistemologii	423
Refleksje historyczne	424
Psychogeneza teorii poznania	426
Pojęcie prawdy w rozważaniach epistemologicznych	428
Psychogeneza zagadnienia mierników prawdy	430
Psychogeneza epistemologicznego zagadnienia rzeczywistości	434
Nadmiar przeciwstawienia jaźni do rzeczywistości	436
Hiperkrytycyzm – istotne źródło teorii poznania	439

Rozdział dwunasty

Etyka i ogólna filozofia wartości

[Brak zawartości – rękopis zaginął]	441
---	-----

Rozdział trzynasty

Perspektywy

Futurologia a perspektywy	445
Przyszłość nauki	447
Przyszłość filozofii	454
Przyszłość religii	463
Moralność XXI wieku	467
Kształcenie i wychowanie z początkiem XXI wieku	472
Wymiar sprawiedliwości z początkiem XXI wieku	477
Czas wolny i rozrywki z początkiem XXI wieku	483
Sprawa dalszej ewolucji człowieka	486